

Vec C-713/22

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

21. november 2022

Vnútroštátny súd:

Corte suprema di cassazione

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

3. november 2022

Navrhovateľka:

LivaNova plc

Odporcovia:

Ministero dell'Economia e delle Finanze

Ministero dell'Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare

Presidenza del Consiglio dei ministri

PRACOVNÝ DOKUMENT

Predmet konania vo veci samej

Kapitálové spoločnosti – Čiastočné rozdelenie– Environmentálna škoda – Solidarita

Predmet a právny základ prejudiciálnej otázky

Otázka sa týka pojmu „prvok pasívneho majetku“ ... nepridelený v návrhu podmienok rozdelenia“ uvedeného v článku 3 šiestej smernice Rady 82/891/EHS zo 17. decembra 1982, ktorý sa má uplatniť ako parameter pri preskúmaní pojmu „prvky pasív, ktorých pridelenie nemožno odvodiť z návrhu podmienok“, používaný v článku 2506a talianskeho občianskeho zákonníka na účely určenia solidárneho ručenia nadobúdajúcej spoločnosti založenej pri čiastočnom rozdelení.

Prejudiciálna otázka

„Bráni článok 3 šiestej smernice [82/891/EHS], ktorý je uplatniteľný (článok 22) aj na rozdelenie splynutím [rozdelenie založením nových spoločností – *neoficiálny preklad*] – v časti, v ktorej stanovuje že a) „ak určitý prvok pasívneho majetku nie je pridelený v návrhu podmienok rozdelenia a jeho výklad neumožňuje rozhodnúť o jeho rozdelení, ručia za neho všetky nadobúdajúce spoločnosti solidárne“ a b) „členské štáty môžu stanoviť, že toto solidárne ručenie je obmedzené výškou čistého majetku, ktoré prešlo na každú nadobúdajúcu spoločnosť“, – takému výkladu pravidla vnútroštátneho práva obsiahnutého v článku 2506a ods. 3 občianskeho zákonníka, ktorý chápe solidárne ručenie nadobúdajúcej spoločnosti ako „prvok pasív“ nepridelený v návrhu podmienok, vzťahujúci sa nielen na pasíva, ktorých povaha už bola určená, ale aj (i) na tie, ktoré možno identifikovať ako škodlivé následky, ktoré vznikli po rozdelení, v dôsledku konania (komisívneho alebo omisívneho), ku ktorému došlo pred týmto rozdelením, alebo (ii) ako škodlivé následky následného konania, ktoré sú jeho rozvinutím, majúce povahu pokračovacieho deliktu, spôsobujúce environmentálnu škodu, ktorej následky v čase rozdelenia ešte nemožno úplne určiť“?

Uvedené predpisy práva Únie

Článok 3 šiestej smernice Rady 82/891/EHS zo 17. decembra 1982, o rozdelení verejných akciových spoločností, vychádzajúcej z článku 54 ods. 3 písm. g) zmluvy.

Uvedené vnútroštátne predpisy

Články 2506a a 2506c občianskeho zákonníka.

Zhrnutie skutkového stavu a konania

- 1 Spoločnosť Snia s.p.a. podala na Tribunale di Milano (Súd v Miláne, Taliansko) žalobu proti spoločnosti Sorin s.p.a., teraz LivaNova PLC a žalovaným orgánom verejnej správy, ktorou sa domáhala určenia, že spoločnosť Sorin solidárne ručí za všetky dlhy - náklady na bonifikáciu a environmentálnu škodu - ktoré sú pripísateľné zodpovednosti spoločnosti Snia pred rozdelením spoločnosti, ktoré sa uskutočnilo 13. mája 2003 s účinnosťou od 2. januára 2004, ktorej LivaNova je nadobúdajúcou spoločnosťou.
- 2 Určovacia žaloba súvisela so značnými nárokmi na náhradu škody, ktorých sa Ministero dell'ambiente (Ministerstvo životného prostredia, Taliansko) domáhala voči spoločnosti Snia v súvislosti s výrobou a predajom chemických výrobkov, ktoré spoločnosť Snia vykonávala prostredníctvom svojich dcérskych spoločností Caffaro a Caffaro Chimica v troch priemyselných závodoch (Brescia, Torviscosa a Colferro). Táto určovacia žaloba sa zakladala na článku 2504i občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uvedených okolností, keďže podľa spoločnosti Snia rozdelenie viedlo k založeniu novej spoločnosti Sorin po tom, ako na ňu boli prevedené všetky podiely biomedicínskeho sektora.
- 3 Spoločnosť Snia tvrdila, že sa zodpovednosť spoločnosti Sorin má považovať za neobmedzenú, keďže náklady na bonifikáciu a environmentálne škody, ak sa preukážu, sa majú považovať za prvky pasív, ktorých pridelenie nebolo možné odvodiť z návrhu podmienok rozdelenia.
- 4 Žalované orgány verejnej správy žiadali, aby spoločnosti Sorin bola uložená povinnosť nahradiť škodu spoločne a nerozdielne so spoločnosťou Snia. Tribunale di Milano (Súd v Miláne) zamietol všetky návrhy orgánov verejnej správy. Proti rozsudku sa odvolali ministerstvá a Presidenza del Consiglio dei ministri (Úrad predsedu vlády, Taliansko).
- 5 Corte d'appello di Milano (Odvolací súd v Miláne) čiastočným rozsudkom v roku 2019 rozhodol, že spoločnosti Snia a Sorin sú spoločne zodpovedné za nevykonanie nápravných opatrení v oblasti životného prostredia v súvislosti s tromi dotknutými závodmi. Rozhodol o zodpovednosti spoločnosti Sorin, keďže dlhy vyplývajúce z nákladov na bonifikáciu a environmentálnych škôd boli prvkami pasív spoločnosti Snia, ktoré boli známe, avšak ktorých pridelenie nebolo možné odvodiť z návrhu podmienok. Rozhodol, že právnym rámcom, na ktorý sa treba odvolávať, nie je pôvodné znenie článku 2504g ods. 3 občianskeho zákonníka, ale terajšie znenie článku 2506a ods. 3 občianskeho zákonníka vyplývajúce z reformy práva obchodných spoločností (legislatívny dekrét č. 6/2003), keďže rozdelenie nadobudlo formálne účinnosť od 2. januára 2004, t. j. dňom zápisu listiny do obchodného registra. Preto uznal existenciu príčinnej

súvislosti medzi činnosťou vykonávanou spoločnosťou Snia a spoločnosťami, ktoré sú s ňou spojené a znečistením oblastí, a teda zodpovednosť spoločnosti Snia ako vlastníka oblastí a závodov, priameho správcu a materskej spoločnosti dcérskych spoločností, ktoré nadobudla v priebehu rokov, ako aj spoločnú a nerozdielnú zodpovednosť spoločnosti Sorin obmedzenú na aktíva prevedené v súlade s režimom založeným na terajšom článku 2506a ods. 3 občianskeho zákonníka.

- 6 Corte d'appello di Milano (Odvolací súd v Miláne) konečným rozsudkom (ďalej len „napadnutý rozsudok“) vydanom v roku 2021 uložil LivaNova PLC, predtým Sorin s.p.a., povinnosť uhradiť vo výške aktív prevedených v dôsledku rozdelenia spoločnosti náklady spojené s primárnou a kompenzačnou nápravou environmentálnej škody spôsobenej činnosťou spoločností patriacich do skupiny Snia v troch vyššie uvedených závodoch, pričom ich celková výšku vyčíslil na 453 587 327,48 eura. Spoločnosť LivaNova podala kasačný opravný poriadok.

Základné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 7 Navrhovateľka sa v kasačnom konaní odvoláva na porušenie článkov 2506a a 2506c občianskeho zákonníka z dôvodu, že spoločnosti Sorin bola nesprávne pripísaná aj tá škoda, ktorá vznikla konaním (omisívnym alebo komisívnym), ku ktorému došlo po rozdelení v dôsledku porušenia lehoty stanovenej právnou úpravou vo vzťahu k „prvkom pasív“ alebo „dlhom“, ktoré už existovali v okamihu rozdelenia. Navrhovateľka namieta proti napadnutému rozsudku z dôvodu, že rozsudok nezohľadnil existujúci rozdielny rámec uplatňovania jednotlivých ustanovení, keďže článok 2506a občianskeho zákonníka sa zameriava na „prvky pasív“, zatiaľ čo článok 2506c sa zameriava na neuspokojené „dlhy“.
- 8 Podľa navrhovateľky rozlišovanie medzi týmito pojmami malo viesť k tomu, aby sa do (účtovného) pojmu „dlh“ zahrnuli len pasíva určitej povahy a spoľahlivej existencie s pevne stanovenou splatnosťou a výškou, čo nemožno zamieňať s „fondmi“ pre riziká, nákladmi a „záväzkami“, keďže tieto zložky - ktoré sú práve „prvkami pasív“ - sú relevantné len na iné účely článku 2506a občianskeho zákonníka. Navrhovateľka tvrdí, že podľa článku 2506a občianskeho zákonníka sa jej nemôže ako nadobúdajúcej spoločnosti pripísať škoda, ktorá vznikla konaním (omisívnym alebo komisívnym), ku ktorému došlo po rozdelení v dôsledku porušenia lehoty stanovenej právnou úpravou v súvislosti s „prvkami pasív“ alebo „dlhmi“, ktoré už existovali v okamihu rozdelenia.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 9 Podľa vnútroštátneho súdu je potrebné preskúmať zlučiteľnosť výkladu vnútroštátneho pravidla (článok 2506a občianskeho zákonníka) s právom Únie, najmä so šiestou smernicou 82/891/EHS. Z tohto dôvodu sa javí ako nevyhnutné

podat' podľa článku 267 ZFEÚ návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdny dvorom Európskej únie.

- 10 Položená otázka sa konkrétne týka pojmu „prvok pasívneho majetku ... nepridelený v návrhu podmienok rozdelenia“ uvedeného v článku 3 šiestej smernice 82/891/EHS, ktorý sa má sa uplatniť ako parameter pri preskúmaní pojmu „prvky pasív, ktorých pridelenie nemožno odvodiť z návrhu podmienok“, ktorý obsahuje článok 2506a talianskeho občianskeho zákonníka na účely určenia solidárneho ručenia nadobúdajúcej spoločnosti založenej pri čiastočnom rozdelení.
- 11 Je potrebné vychádzať z toho, že zo skutkového hľadiska Corte d'appello di Milano (Odvolací súd v Miláne) preukázal existenciu príčinnej súvislosti medzi činnosťou, ktorú vykonávala spoločnosť Snia a s ňou spojené spoločnosti, a znečistením dotknutých oblastí.
- 12 Konkrétne sa zistilo, že spoločnosť Snia ako vlastník oblastí a závodov, priamy správca a materská spoločnosť dcérskych spoločností, ktoré časom nadobudla, je zodpovedná za intenzívne environmentálne využívanie, ktoré v troch lokalitách prebiehalo takmer jedno storočie a malo mimoriadne vážne dôsledky, pokiaľ ide o kontamináciu a znečistenie. Túto zodpovednosť uznala aj samotná spoločnosť Snia. V napadnutom rozsudku sa zdôraznilo, že „chronologické skutočnosti a okolnosti zakladajúce zodpovednosť spoločnosti Snia istotou vznikli ... pred 13. májom 2003“, keďže ich možno vyvodíť z osobitne uvádzaných listinných dokumentov pochádzajúcich od orgánov spoločnosti. Táto zodpovednosť sa týka škodlivých následkov pokračujúceho deliktu, ktoré sa časom môžu zhoršiť.
- 13 Navrhovateľka tvrdila, že spoločnosti Sorin (teraz LivaNova), ako nadobúdajúcej spoločnosti založenej rozdelením, bolo protiprávne pripísané aj zhoršenie škody, ku ktorej došlo po rozdelení.
- 14 Corte di cassazione (Najvyšší kasačný súd, Taliansko) poznamenáva, že toto tvrdenie je čiastočné a v každom prípade nie je adekvátne, keďže zhoršenie je dôsledkom pokračujúceho deliktu, ktorý je naďalej pripísateľný zodpovednosti rozdelenej spoločnosti za konanie, ku ktorému došlo pred rozdelením. V tejto súvislosti je relevantná okolnosť, že pokračovanie spoločnosti Snia v konaní (komisívnom alebo dokonca omisívnom) po januári 2004 bolo jasne opísané v napadnutom rozsudku ako obyčajné rozvinutie predchádzajúcej situácie, ktorá nastala v priebehu rokov.
- 15 Z tohto hľadiska sa v rozsudku určila náhrada škody - v podobe primárnej, doplnkovej a kompenzačnej nápravy - na základe preukázaného predpokladu, že znečistenie všetkých oblastí má príčinnú súvislosť s činnosťou spoločnosti Snia, ktoré jej možno priamo alebo nepriamo pripísať, bez ohľadu na vývoj po januári 2004. V prípade všetkých oblastí existuje príčinná súvislosť medzi konkrétnou priemyselnou činnosťou vykonávanou spoločnosťami patriacimi do skupiny Snia a kontamináciou prítomnou na tomto území. Je potrebné dodať, že uvedená

príčinná súvislosť bola vymedzená v súlade s európskou právnou úpravou o environmentálnych škodách v oznámení 2021/C, 118/01 zo 7. apríla 2021. Oznámenie s odkazom na rozsudok Súdneho dvora vo veci C-378/08 uznalo, „pokiaľ ide o príčinnú súvislosť“, že ak to stanovuje právny predpis členského štátu, „na určenie súvislosti stačí predpoklad na základe prípustných dôkazov“, ktoré môžu „založiť predpoklad, ako napríklad to, že zistené znečistenie sa nachádza v blízkosti zariadenia prevádzkovateľa, a to, že nájdené znečisťujúce látky sa zhodujú so zložkami, ktoré používa uvedený prevádzkovateľ v rámci svojich činností“. Presne toto vyplýva z napadnutého rozsudku.

– *Problematika práva obchodných spoločností.*

- 16 Navrhovateľka tvrdí, že podľa článku 2506a občianskeho zákonníka sa jej nemôže ako nadobúdajúcej spoločnosti založenej rozdelením prísúdiť škoda spôsobená konaním (omisívnym alebo komisívnym), ku ktorému došlo po rozdelení v dôsledku porušenia lehoty stanovenej právnou úpravou v súvislosti s „prvkami pasív“ alebo „dlhmi“, ktoré už existovali v okamihu tohto rozdelenia (pozri argumenty uvedené vyššie v bodoch 7 a 8).
- 17 Pokiaľ ide o údajnú potrebu rozlišovania, aj na účely solidárneho ručenia dlhy vyplývajúce z prvkov pasív v zmysle pravidla, že odkazuje na solidaritu nadobúdajúcej spoločnosti len vo vzťahu k pasívam stanoveným už pred rozdelením, je odpoveď Corte di Cassazione (Najvyšší kasačný súd) na základe pravidla vnútroštátneho práva záporná. Odlišné tvrdenie spoločnosti LivaNova nezohľadňuje odôvodnenie, ktorým Corte d'appello di Milano (Odvolací súd v Miláne) konštatoval existenciu príčinnej súvislosti medzi činnosťou, ktorú možno pripísať spoločnosti Snia a časom jej prepojeným spoločnostiam a znečistením všetkých troch dotknutých oblastí.
- 18 Pokiaľ ide o rozdelenie spoločnosti, je dlh, predmet náhrady škody, na účely prípadnej solidarity skorší, keďže škoda je jednoznačne zahrnutá v širšom výraze („*prvky pasív*“) použitom talianskym zákonodarcom v článku 2506a občianskeho zákonníka. Tento výraz nezahrňuje žiadnu vopred určenú kvalitatívnu charakteristiku na účely možného zaradenia k prvkom pasív, keďže prvky pasív môžu byť aj dlhy, a dokonca aj dlhy nezávislé od rozdelených aktív.
- 19 Na účely výkladu vnútroštátneho pravidla je preto významné, že súd rozhodujúci vo veci samej zistil, že spoločnosť Snia sa ako prvá dopustila konania, ktoré spôsobilo environmentálnu škodu. Toto konanie vymedzuje rozsah zodpovednosti za príslušný pokračovací delikt. Relevantná skutočnosť môže spočívať v porušení akejkoľvek požiadavky týkajúcej sa ľudskej činnosti, ktorá môže viesť k významnej zmene alebo zhoršeniu životného prostredia, pričom porušenie môže vyplývať zo všetkých pravidiel právneho poriadku, medzi ktoré určite patria pravidlá týkajúce sa mimozmluvného civilného deliktu a pravidlá týkajúce sa zodpovednosti za vykonávanie nebezpečných činností. Samotný pojem environmentálna škoda zahŕňa totiž v talianskom práve všetky dôsledky zisteného skutkového stavu, od definitívnej straty (súvisiacej so zničením) alebo zhoršenia

(alebo kvalitatívneho zhoršenia) environmentálneho zdroja po zmenu samotného životného prostredia, ktorá spočíva v definitívnej zmene ekologickej, biologickej a sociologickej rovnováhy územia s viditeľnou zmenou predchádzajúcich štruktúr.

- 20 Takýto výklad pravidla vnútroštátneho práva je podľa vnútroštátneho súdu vhodnejší aj vzhľadom na cieľ ochrany veriteľov, ktorý je jeho základom.
- 21 Samotný Súdny dvor Európskej únie vo svojom rozsudku z 30. januára 2020 [Cicenia a i, C-394/18], ktorý v súvislosti s rozdelením spoločností s ručením obmedzeným skúmal na účely odporovacej žaloby otázku ochrany záujmov veriteľov rozdelenej spoločnosti, navyše výslovne uznal, že šiesta smernica 82/891/EHS podľa odôvodnenia 8 vyžaduje, aby „veritelia, vrátane držiteľov dlhopisov a osôb majúcich iné pohľadávky voči spoločnostiam zúčastneným na rozdelení, musia byť chránení tak, aby ich realizácia rozdelenia nepoškodila“. Akýkoľvek výklad príslušných pravidiel preto musí zaistiť právnu istotu vo vzťahoch medzi spoločnosťami zúčastňujúcimi sa rozdelenia, medzi týmito spoločnosťami a tretími stranami.
- 22 Výklad článku 2506a občianskeho zákonníka vyžaduje výklad v súlade so zodpovedajúcou formuláciou uvedenou v šiestej smernici 82/891/EHS, relevantnej z časového hľadiska vzhľadom na skutkový stav zistený vo veci.
- 23 Článok 3 šiestej smernice 82/891/EHS, ktorý sa vzťahuje aj na rozdelenie založením nových spoločností (článok 22), obsahuje totiž pravidlo, že „*ak určitý prvok pasívneho majetku nie je pridelený v návrhu podmienok rozdelenia a jeho výklad neumožňuje rozhodnúť o jeho rozdelení, ručia za neho všetky nadobúdajúce spoločnosti solidárne. Členské štáty môžu stanoviť, že toto solidárne ručenie je obmedzené výškou čistého majetku, ktoré prešlo na každú nadobúdajúcu spoločnosť*“. Toto pravidlo je v podstate založené na pojme podobnom pojmu, ktorý bol následne transponovaný do vnútroštátneho práva: „*prvok pasívneho majetku nepridelený v návrhu podmienok rozdelenia*“. Podstatná podobnosť znenia vyžaduje, aby tento súd ako súd poslednej inštancie podal Súdnemu dvoru Európskej únie návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ s cieľom zistiť, či podľa smernice neexistujú prekážky výkladu, pokiaľ ide o uvedený výklad vnútroštátneho predpisu.
- 24 Vzhľadom na mimoriadnu dôležitosť predmetu konania, a to aj z hospodárskeho hľadiska, sa žiada, aby Súdny dvor túto otázku urýchlene preskúmal.